

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) โดยใน กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยเป็นรูปแบบศึกษาสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังทดลอง (two group, pretest posttest design) และในกลุ่มตัวอย่างพยาบาลเป็นแบบศึกษากลุ่มเดียววัดผลสองครั้ง (one group pretest posttest design) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย โรคปอดอุดกั้นเรื้อรังต่อพฤติกรรมความเจ็บป่วยและการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพหอผู้ป่วยใน โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสิงห์บุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยใน และพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยใน โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งมีทั้งหมด 4 แห่ง แต่มีเพียง 3 แห่ง คือ โรงพยาบาลท่าช้าง โรงพยาบาลบางระจัน และโรงพยาบาลค่ายบางระจันที่มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด คือ เป็นโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง แต่ละ

โรงพยาบาลมีหอผู้ป่วยใน 1 หอผู้ป่วย จำนวนแพทย์ 2-3 คน จำนวนพยาบาลวิชาชีพ 25-30 คน

มีระบบการบริการและมาตรฐานการรักษาพยาบาลที่คล้ายคลึงกัน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คัดเลือกจากประชากร โดยทำการสุ่มรายชื่อโรงพยาบาลด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับฉลาก 2 โรงพยาบาลก่อนแล้วนำรายชื่อของทั้ง 2 โรงพยาบาลมาจับฉลากอีกครั้งได้โรงพยาบาลค่ายบางระจันเป็นสถานที่ในการศึกษาสำหรับผู้ป่วยและพยาบาลในกลุ่มทดลองในขณะที่โรงพยาบาลบางระจัน เป็นสถานที่ศึกษาสำหรับผู้ป่วยกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติดังนี้

1. กลุ่มผู้ป่วยเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลค่ายบางระจัน และโรงพยาบาลบางระจัน โดยมีคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

- 1.1 ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง หรือโรคหอบหืดเรื้อรังโดยไม่มีโรคอื่นร่วมด้วย

- 1.2 ระดับความรุนแรงของโรคลุ่อยู่ในระดับ 1 ถึง 4 ตามการแบ่งความรุนแรงของโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้ความสามารถในการประกอบกิจกรรมของผู้ป่วยเป็น

เกณฑ์ (สมจิต หนูเจริญกุล, 2541, หน้า 249)

- 1.3 มีการรับรู้ดี เข้าใจภาษาไทย สื่อความหมายเข้าใจกันได้

- 1.4 ระยะเวลาที่พักรักษาตัวในโรงพยาบาล ตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป

15 ยินดีเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ผู้ป่วยที่มีโรคแทรกซ้อนที่มีผลต่อระบบทางเดินหายใจตั้งแต่แรกเริ่มและในระหว่างดำเนินการวิจัย จะไม่นำมาศึกษาหรือถูกตัดออกจากการวิจัย

2. กลุ่มพยาบาลเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานที่หอผู้ป่วยใน โรงพยาบาลค่ายบางระจันมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

2.1 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรการพยาบาลศาสตรบัณฑิตเทียบเท่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรีทางการพยาบาล ได้รับใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง

2.2 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพยาบาล ไม่น้อยกว่า 6 เดือน

2.3 ยินดีเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ข้อเสนอแนะของแมคมิลาน และชูมาเชอร์ (McMillan & Schumacher, 2001, p. 336) ซึ่งกล่าวในการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) รูปแบบศึกษาสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังทดลอง (two group, pretest posttest design) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยที่สุดควรมีขนาด 15 คน/กลุ่ม แต่ถ้าต้องการให้เกิดความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 20-30 คน/กลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เป็น 20 คน/กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพทุกคน ยกเว้นหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยใน โรงพยาบาลค่ายบางระจัน มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงเป็นการศึกษาประชากร ($N = 10$)

การจัดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในผู้ป่วยกลุ่มควบคุม จำนวน 25 คน และกลุ่มทดลองจำนวน 22 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยจับคู่เป็นรายคู่ (matched pair) ให้เหลือจำนวน 20 คู่ ที่เหลือคัดออก เพื่อให้มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุดในเรื่องจำนวนครั้งที่นอนในโรงพยาบาล ระยะพักในโรงพยาบาล เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม 2546 โดยสอบถามความสมัครใจของผู้ป่วยทุกคนที่มีคุณสมบัติเป็นกลุ่มตัวอย่างได้และเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเสร็จสิ้นในวันที่ 1 สิงหาคม 2546 ใช้ระยะเวลา 3 เดือน

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2546 ถึง เดือนสิงหาคม 2546

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ประเภทที่ 2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการใช้การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่ใช้รูปแบบ

ประเภทที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย คู่มือการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย คู่มือในการสอนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และคู่มือการดูแลเพื่อควบคุมโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังสำหรับผู้ป่วยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาดำรง เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเกตการปฏิบัติงานของหอผู้ป่วยใน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คู่มือการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย โดยมีเนื้อหาของคู่มือ ประกอบด้วย

1.1 ความหมายของการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

1.2 ความสำคัญของการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

1.3 วัตถุประสงค์ของการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

1.4 บทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

1.5 รูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ประกอบด้วย 3 ขั้น

ตอน ดังนี้

1.5.1 ขั้นตอนที่ 1 การประเมินปัญหาและความต้องการการดูแลภายหลัง

จำหน่าย

1.5.1.1 ประเมินสภาพร่างกาย จิตใจ และความต้องการด้านสังคมของ

ผู้ป่วย

1.5.1.2 ประเมินความพร้อม และความสามารถด้านร่างกาย จิตใจ และ

การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน รวมทั้งผู้ดูแล และแหล่งบริการสุขภาพใกล้บ้าน

1.5.1.3 ประเมินปัญหาและความต้องการการดูแลหลังจำหน่าย

1.5.2 ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

1.5.2.1 วางแผนจำหน่ายผู้ป่วยร่วมกับทีมสุขภาพ ได้แก่ แพทย์

1.5.2.2 วางแผนการจำหน่ายผู้ป่วยร่วมกับผู้ป่วยและผู้ดูแล

1.5.2.3 กำหนดกิจกรรมการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยตามรูปแบบ M-E-T-H-O-D

1.5.3 ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายผู้ป่วยและประเมินผล

1.5.3.1 มอบหมายแผนการจำหน่ายผู้ป่วยเฉพาะรายกับทีมพยาบาล

1.5.3.2 ปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายร่วมกับผู้ป่วยและผู้ดูแล

1.5.3.3 ประเมินผล

1.6 สร้างแบบฟอร์มการบันทึกการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย และแบบประเมินความรู้

และความสามารถของผู้ป่วย ประกอบด้วย

ในเรื่อง

- 1.6.1 แบบบันทึกประวัติและประเมินสมรรถนะผู้ป่วย
- 1.6.2 แบบประเมินความสามารถ ปัญหา และการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย
- 1.6.3 แบบสอบถามความรู้ของผู้ป่วยก่อนการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย
- 1.6.4 แบบบันทึกการให้ความรู้ตามแผนการจำหน่ายผู้ป่วยเกี่ยวกับการให้ความรู้

M = ความรู้เรื่องยา

E = การจัดสิ่งแวดล้อม

T = วิธีการรักษาตัวเพื่อการรักษาพยาบาลตนเอง

H = แนวทางปฏิบัติเพื่อให้ผู้ป่วยมีสุขภาพดี การออกกำลังกาย

O = การติดต่อสถานที่ บุคคล ที่สามารถให้ความช่วยเหลือ

D = ข้อมูลด้านอาหารเฉพาะโรค

1.6.5 Nursing discharge summary

1.6.6 แบบบันทึกการส่งต่อเพื่อการดูแลต่อเนื่อง

1.6.7 แบบตรวจสอบขั้นตอนการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

2. คู่มือในการสอนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ความรู้เรื่องโรคและแผนการรักษาโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

2.2 ความรู้เรื่องยาสำหรับผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

2.2 การจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

2.3 การดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

2.4 แนวทางปฏิบัติเพื่อให้ผู้ป่วยมีสุขภาพดี

2.5 การติดต่อสถานที่ บุคคล ที่สามารถให้ความช่วยเหลือ

2.6 การมาตรวจตามนัด

2.7 อาหารสำหรับผู้ป่วย

3. จัดทำคู่มือการดูแลเพื่อควบคุมโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังสำหรับผู้ป่วยประกอบด้วย

3.1 ความหมายของโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

3.2 อาการของโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

3.3 สาเหตุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

3.4 ภาวะแทรกซ้อนโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

3.5 ความรู้เรื่องยา

3.6 การจัดสิ่งแวดล้อม

3.7 การดูแลตนเอง

3.8 การออกกำลังกาย การพักผ่อน การป้องกันอันตรายและภาวะแทรกซ้อน

3.9 อาหารเฉพาะโรค

ประเภทที่ 2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการใช้การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่ใช้รูปแบบมีจำนวน 2 ชุด คือ 1) แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง 2) แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมีเนื้อหาที่เป็นคำถามเกี่ยวกับการแสวงหาการรักษาพยาบาล จำนวน 9 ข้อ การให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล จำนวน 21 ข้อ และการหลีกเลี่ยงภาวะหรือสิ่งกระตุ้นให้โรคมีความรุนแรงขึ้น จำนวน 10 ข้อ ข้อความด้านบวกมี 29 ข้อ ข้อความด้านลบ มี 11 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 2, 3, 5, 9, 17, 20, 23, 30, 32 และ 35

แบบสัมภาษณ์มีลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบ 6 คำตอบ คือ

ทำบ่อยมาก หมายถึง กิจกรรมนั้นปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอทุกครั้ง

ทำบ่อย หมายถึง กิจกรรมนั้นปฏิบัติบ่อยหรือเกือบทุกครั้ง

ทำบางครั้ง หมายถึง กิจกรรมนั้นปฏิบัติเป็นบางครั้ง

ทำน้อย หมายถึง กิจกรรมนั้นปฏิบัติน้อยมากหรือเกือบไม่ได้ปฏิบัติเลย

ไม่ได้ทำ หมายถึง กิจกรรมนั้นไม่ได้ปฏิบัติเลย

ไม่เกี่ยวข้อง หมายถึง กิจกรรมนั้นไม่ได้รับการรักษาหรือไม่เคยเกิดกิจกรรมนั้น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความด้านบวก

ทำบ่อยมาก ให้ 5 คะแนน

ทำบ่อย ให้ 4 คะแนน

ทำบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ทำน้อย	ให้	2	คะแนน

ไม่ได้ทำ ให้ 1 คะแนน

ส่วนคำตอบไม่เกี่ยวข้อง ให้รหัสเป็น 0 ซึ่งจะไม่นำมาวิเคราะห์โดยกำหนดให้เป็นการ missing data

ข้อความด้านลบ

ทำบ่อยมาก	ให้	1	คะแนน
ทำบ่อย	ให้	2	คะแนน
ทำบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ทำน้อย	ให้	4	คะแนน
ไม่ได้ทำ	ให้	5	คะแนน

ส่วนคำตอบไม่เกี่ยวข้อง ให้รหัสเป็น 0 ซึ่งจะไม่นำมาวิเคราะห์โดยกำหนดให้เป็นการ missing data

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนพฤติกรรมความเจ็บป่วย (ประคอง กรรณสูตร, 2538, หน้า 77)

คะแนนเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมความเจ็บป่วยที่เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมความเจ็บป่วยที่เหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมความเจ็บป่วยที่เหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมความเจ็บป่วยที่เหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมความเจ็บป่วยที่เหมาะสมน้อยที่สุด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ตามกระบวนการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ มีจำนวน 25 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่าของลิเคอร์ต์ มี 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 มากที่สุด หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าข้อความนั้นมากที่สุด

คะแนน 4 มาก หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าข้อความนั้นมาก

คะแนน 3 ปานกลาง หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าข้อความนั้นปานกลาง

คะแนน 2 น้อย หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าข้อความนั้นน้อย

คะแนน 1 น้อยที่สุด หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าข้อความนั้นน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนคุณค่า (ประคอง กรรณสูตร, 2538, หน้า 77)

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าการปฏิบัติกิจกรรมนั้นมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าการปฏิบัติกิจกรรมนั้นมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าการปฏิบัติกิจกรรมนั้นปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าการปฏิบัติกิจกรรมนั้นน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ผู้ตอบรับรู้คุณค่าการปฏิบัติกิจกรรมนั้นน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ประเภทที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยได้นำคู่มือการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย คู่มือการพยาบาลเกี่ยวกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังสำหรับพยาบาล คู่มือในการสอนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และคู่มือการดูแลเพื่อควบคุมโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังสำหรับผู้ป่วย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมตามเนื้อหา และการใช้ภาษา ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก) พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาความถูกต้อง ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยถือเกณฑ์จากความคิดเห็นตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ใน 5 ท่าน จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและทำการศึกษานำร่อง (pilot study) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบวิธีการนำรูปแบบไปใช้ ผู้วิจัยจะประเมินผลจากพยาบาลวิชาชีพ ดูความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ขั้นตอนในการใช้ว่ามีปัญหาหรือไม่ เครื่องมือและคู่มือมีปัญหาหรือไม่ ในการดำเนินการทดลองนำร่องมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. เลือกผู้ป่วย โรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่เข้าพักรักษาตัวในหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าช้าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 1 คน ให้พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าช้าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 1 คน ทดลองใช้รูปแบบตามขั้นตอน และสอบถามจากพยาบาลวิชาชีพถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ พบว่า คู่มือการพยาบาลเกี่ยวกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังสำหรับพยาบาลมีเนื้อหาคล้ายคลึงกับ

เนื้อหาการสอนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง จึงเลือกใช้เฉพาะเนื้อหาการสอนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังในการทดลองใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

2. นำรูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่ปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับกลุ่มผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ที่เข้าพักรักษาตัวในหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าช้างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 5 คน ไม่พบปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จึงนำรูปแบบดังกล่าวมาใช้ในการทดลองครั้งนี้

ประเภทที่ 2 เครื่องมือเพื่อใช้ทดสอบผลการใช้การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่ใช้รูปแบบ คือ ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และชุดที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมของเนื้อหาและการใช้ภาษาปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก) ที่ตรวจสอบรูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย โดยถือเกณฑ์จากความคิดเห็นตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ใน 5 ท่าน จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้ง 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และชุดที่ 2 แบบสอบถาม การรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัยที่หอผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าช้างและ โรงพยาบาลพรหมบุรี แห่งละ 30 คน โดยเป็นพยาบาลวิชาชีพแห่งละ 15 คน ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังแห่งละ 15 คน และนำมาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ได้ค่าความเที่ยงโดยรวม .91 และค่าความเที่ยงรายด้านทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการแสวงหาการรักษาพยาบาลได้ค่าความเที่ยง .88
2. ด้านการให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล ได้ค่าความเที่ยง .89
3. ด้านการหลีกเลี่ยงภาวะหรือสิ่งกระตุ้นให้โรคมีความรุนแรงขึ้น ได้ค่าความเที่ยง .75

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ได้ค่าความเที่ยง .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยผู้วิจัย และผู้ช่วยทำการวิจัย 2 ท่าน โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการทดลอง 2) ขั้นดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นเตรียมการทดลอง

1. สร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. คัดเลือกผู้ช่วยทำการวิจัย ซึ่งเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลค่ายบางระจันและโรงพยาบาลบางระจัน โรงพยาบาลละ 1 ท่าน รวมจำนวน 2 ท่าน
3. การเตรียมผู้ช่วยทำการวิจัย
 - 3.1 แนะนำตัวผู้วิจัยแก่ผู้ช่วยทำการวิจัย และแจ้งให้ผู้ช่วยทำการวิจัยทราบถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 - 3.2 ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการทดลอง
 - 3.3 อธิบายเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้ช่วยทำการวิจัย
 - 3.4 เปิดโอกาสให้ผู้ช่วยทำการวิจัยทดลองใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลและซักถามข้อสงสัย จนเป็นที่เข้าใจ โดยมอบหมาย
 - ผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 1 รับผิดชอบกลุ่มควบคุมโดยทำทั้ง pre-test และ post-test
 - ผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 2 รับผิดชอบกลุ่มทดลองโดยทำทั้ง pre-test และ post-test
 - 3.5 ให้ผู้ช่วยทำการวิจัยลงมือปฏิบัติงานจริงกับผู้ป่วยคนละ 1 ราย โดยผู้วิจัยสังเกตการณ์อาจมีการแก้ไขหรือยืดหยุ่นหากผู้ช่วยทำการวิจัยลืมหรือทำแตกต่างจากที่กำหนด
4. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายบางระจันและโรงพยาบาลบางระจัน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยและระยะเวลาการศึกษาวิจัย
5. ประสานงานกับบุคลากรพยาบาลที่เกี่ยวกับเพื่อจัดการเตรียมความพร้อมในการวิจัย
6. ศึกษาและขออนุญาตหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลบางระจัน เพื่อขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล แล้วจึงดำเนินการรวบรวมข้อมูล
7. ชี้แจงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัย
8. ประสานงานกับบุคลากรพยาบาลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการเตรียมความพร้อมในการวิจัย

ขั้นตอนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่ 2 พฤษภาคม ถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2546 รวมระยะเวลา

3 เดือน

กลุ่มควบคุม

1. ผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง หลังจากรับผู้ป่วยไว้ใน วันแรก ต่อจากนั้นผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 1 แจ้งย้ำในการทำแบบสัมภาษณ์ชุดเดิมซ้ำอีกครั้งในวันที่มีการตรวจหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลได้ 2 สัปดาห์
2. ดำเนินการให้บริการพยาบาล ให้คำแนะนำผู้ป่วยถึงการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ที่บ้านก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ตามที่เคยปฏิบัติมา
3. ผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังชุดเดิมในวันที่ผู้ป่วยมาตรวจตามแพทย์นัด เมื่อผู้ป่วยจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลได้ครบ 2 สัปดาห์
4. ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่มาตามนัด ผู้วิจัยและผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 1 ได้ติดตามไปเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้านและให้ผู้ป่วยตอบแบบสัมภาษณ์หลังจากวันนัด 1 วัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ป่วยมาตามนัดจำนวน 19 คน ไม่มาตามนัดจำนวน 1 คน

กลุ่มทดลอง

1. ผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง หลังจากรับผู้ป่วยไว้ใน วันแรก ต่อจากนั้นผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 2 แจ้งย้ำในการทำแบบสัมภาษณ์ซ้ำอีกครั้งในวันที่มีการตรวจหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลได้ 2 สัปดาห์
2. ดำเนินการให้การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่ใช้รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในวันแรก หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินการทดลองแล้วเป็นต้นไปจนกระทั่งผู้ป่วยจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล
3. ผู้ช่วยทำการวิจัยคนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังชุดเดิมในวันที่ผู้ป่วยมาตรวจตามแพทย์นัด เมื่อผู้ป่วยจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลได้ครบ 2 สัปดาห์

4. ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่มาตามนัด ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยคนที่ 2 ได้ติดตามไปเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้าน และให้ผู้ป่วยตอบแบบสัมภาษณ์ หลังจากวันนัด 1 วัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ป่วยมาตามนัด จำนวน 18 คน ไม่มาตามนัดจำนวน 2 คน

กลุ่มพยาบาลวิชาชีพ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินการทดลอง (pre-test) ในกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม การรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2546

2. ผู้วิจัยจัดปฐมนิเทศพยาบาลวิชาชีพกลุ่มเดิม ในวันที่ 2 พฤษภาคม 2546 โดยมีเนื้อหาและขั้นตอนการปฐมนิเทศ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและแจกคู่มือการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย พร้อมเนื้อหาการสอน ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังสำหรับพยาบาล

2.2 ให้แนวคิดการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

2.3 ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย (ตามคู่มือการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย)

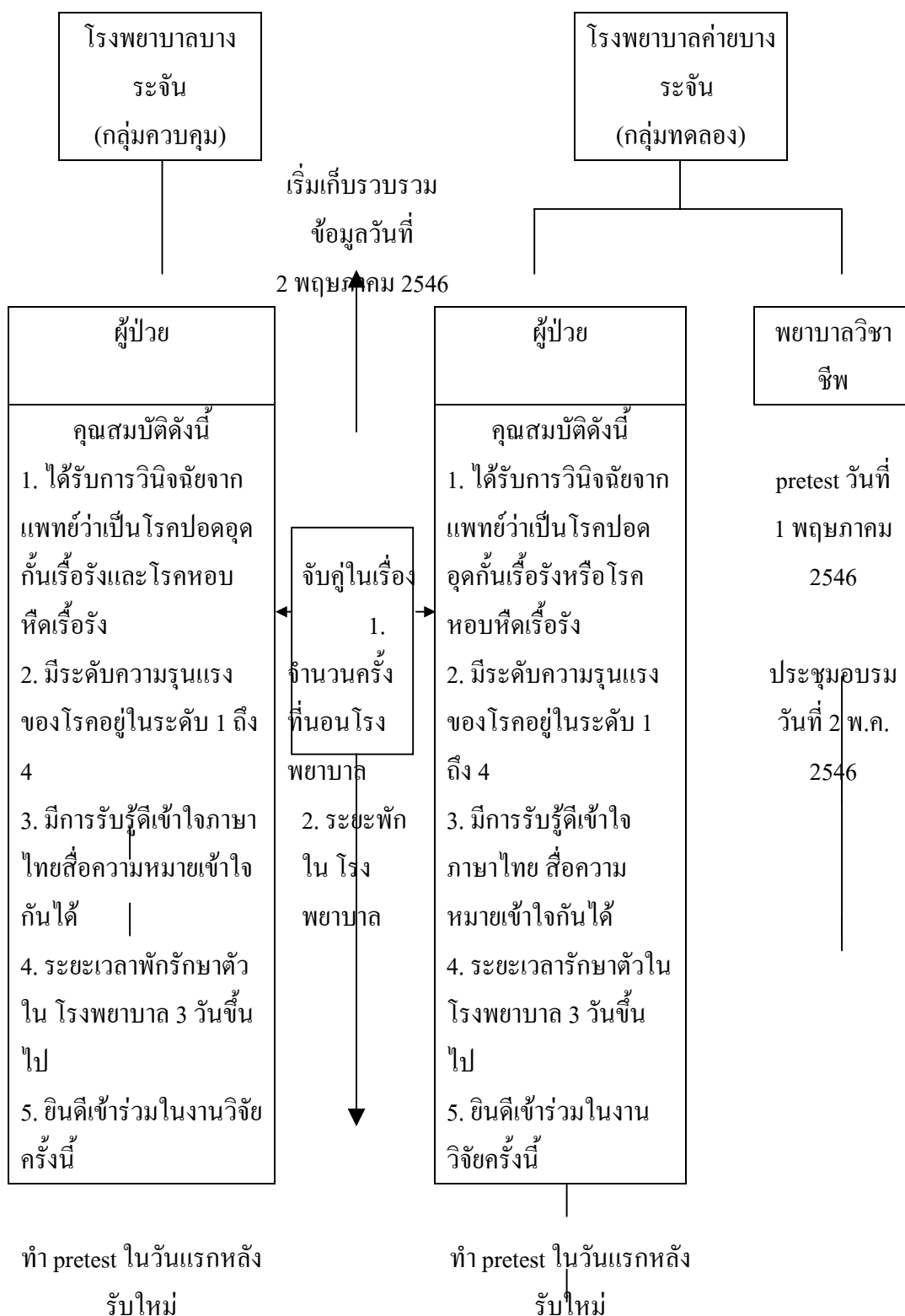
2.4 ผู้วิจัยอธิบายแบบฟอร์มการบันทึกเอกสารการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยให้

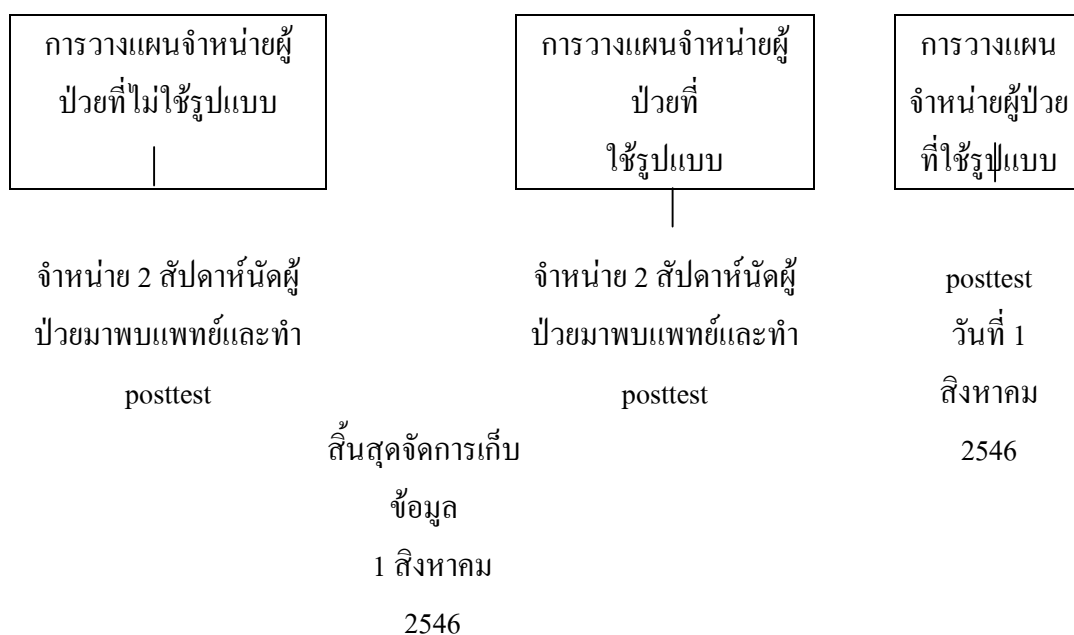
พยาบาลวิชาชีพ และทดลองฝึกปฏิบัติ

3. ดำเนินการใช้การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่ใช้รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยพยาบาลวิชาชีพ 10 คน จะรับผิดชอบผู้ป่วยคนละ 1-2 คน ดูแลผู้ป่วยตั้งแต่แรกรับจนกระทั่งจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ขณะเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามขั้นตอนการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ จากการบันทึกแบบฟอร์มการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยตาม ขั้นตอนการประเมินการวางแผนและการปฏิบัติ ตลอดจนการส่งต่อแผนการจำหน่ายผู้ป่วยเพื่อการดูแลต่อเนื่อง หากพบว่าขั้นตอนใดยังไม่ได้ปฏิบัติจะกระตุ้นและชี้แจงให้เป็นไปตามขั้นตอน

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังการทดลอง (post-test) หลังจากพยาบาลใช้ รูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยในวันที่ 1 สิงหาคม 2546 โดยใช้แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพชุดเดิม

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 4 แสดงระยะเวลาและกิจกรรมในกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง

กิจกรรมการวางแผนจำหน่ายในกลุ่มควบคุม	กิจกรรมการวางแผนจำหน่ายในกลุ่มทดลอง
1. แพทย์หรือพยาบาลเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยและผู้ดูแล โดยปฏิบัติดังนี้ 1.1 ประเมินสภาพร่างกาย จิตใจ และความต้องการด้านสังคมของผู้ป่วย 1.2 ประเมินความพร้อมและความสามารถด้านร่างกายจิตใจ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน รวมทั้งผู้ดูแล และแหล่งบริการใกล้บ้าน 1.3 วางแผนจำหน่ายผู้ป่วย 1.4 ปฏิบัติตามแผนการจำหน่าย 2. ประเมินค่าใช้จ่ายก่อนจำหน่าย 3. ติดตามหลักฐานสิทธิต่าง ๆ ให้ครบก่อนจำหน่าย	1. แพทย์และพยาบาลเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยและผู้ดูแลแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การประเมินปัญหาและความต้องการการดูแลภายหลังจำหน่าย 1.1 ประเมินสภาพร่างกาย จิตใจ และความต้องการด้านสังคมของผู้ป่วย 1.2 ประเมินความพร้อมและความสามารถด้านร่างกาย จิตใจ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน รวมทั้งผู้ดูแล และแหล่งบริการสุขภาพใกล้บ้าน 1.3 ประเมินปัญหา และความต้องการการดูแลหลังจำหน่าย ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย

4. นัดตรวจเพื่อติดตามผลการรักษา	2.1 วางแผนจำหน่ายผู้ป่วยร่วมกับทีมสุขภาพ 2.2 วางแผนจำหน่ายผู้ป่วยร่วมกับผู้ป่วยและผู้ดูแล 2.3 กำหนดกิจกรรมการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยตามรูปแบบ M-E-T-H-O-D ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายผู้ป่วยและประเมินผล 3.1 มอบหมายแผนการจำหน่ายผู้ป่วยกับทีมการพยาบาล 3.2 ปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายร่วมกับผู้ป่วยและผู้ดูแล 3.3 การประเมินผล 2. ประเมินค่าใช้จ่ายก่อนจำหน่าย 3. ติดตามหลักฐานสิทธิต่าง ๆ ให้ครบก่อนจำหน่าย 4. นัดตรวจเพื่อติดตามผลการรักษา
--	---

ภาพที่ 5 แสดงรายละเอียดของกิจกรรมการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยในกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยแสดงเป็นจำนวน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลทั่วไปของพยาบาลวิชาชีพแสดงเป็นจำนวน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. คำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่ไม่ใช้รูปแบบและใช้รูปแบบ

4. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังระหว่างกลุ่มโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (independent t-test)
5. คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย
6. เปรียบเทียบการรับรู้คุณค่าการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยของกลุ่มทดลองด้วยสถิติ Wilcoxon signed ranks test
7. กำหนดระดับการมีนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05